

1 Provedte rozbor stavby slova:

odplavit, podvodní, horský, základna, přehled, výprava, rozsypaný, deník, procházka, vycvičit

předpona	kořen	část příponová (nebo přípona a koncovka)
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

2 K daným kořenům slov utvořte skupiny slov příbuzných:

-byt-	-lék-	-vod-	-jev-	-syp-
_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____

3 Kořen slova dejte do rámečku:

učebna, podvrh, jablko, narazit, nevypadat, mraky, kreslení, lehce, noční, zpráva, noviny, shledání, výška, plynárna, zazpívat, výtah, rybník, nabízet, nádraží, odpadky, podívat, synáček, vodstvo, dřevěný, nejměkčí, rozprášit, přihrávat, nákupní, čekárna, ponorka, krok, pomlouvat

4 K uvedeným odvozeným slovům doplňte slova základová a vyznačte slovotvorný základ:

zahradní	kamenný	přeměnit	lesník	horský
_____	_____	_____	_____	_____
ledovec	nerozumět	vypravit	přijít	vědec
_____	_____	_____	_____	_____

5 Napište co nejvíce slov:

- a) s předponou na-, vý-, pra-, roz-, do-
- b) s příponou -ní, -ek, -ost, -ský, -tel, -ka

6 Ke slovům uvádějte slova nadřazená, podřazená a souřadná:

savec, chata, luštěniny, strom, nábytek

7 Které slovo do skupiny nepatří a proč?

a) letní, výlet, letopočet, letošní	d) létavice, létat, letkyně, letokruh
b) listopad, líska, listový, lístek	e) odlákat, lák, lákadlo, lákavý
c) náladový, vyladit, ladič, ladem	

8 Doplňte chybějící písmena:

Po namáhavé cestě nás čekal zasloužený ___počinek. Korálky z ___tržené šnůrky se ___sypaly do trávy. Maminka marně čekala ___pověď na svou otázku. Zvolili nového ___sedu družstva. Pod nejrušnější křižovatkou vybudovali nový ___chod. Před cizím člověkem se cítil v ___pacích. Prožili jsme ___starostné dětství. Babička ___párala lem u šatů. Dělníci ___kládali stěny koupelny novými dlaždicemi. Zubař používá ___bolestnou vrtačku. Vojáci se na ___kaz svého velitele postavili do pozoru.

9 Zopakujte si vyjmenovaná slova a doplňte -i/-í, -y/-ý:

bl___skavý náhrdelník, s___rová zelenina, zv___šené ús___lí, rozb___tá hračka, nesm___slný útěk, v___tečný oběd, dětský zás___p, tvářil se zam___šleně, p___lný žák, prop___chnuté ucho, p___tel na brambory, nev___s___paný koš, prob___há závod, stěhování náb___tku, pl___šový medvídek, ml___nská strouha, nap___navý film, m___rně pov___lezl, l___žařský vlek, pohádková v___la, krutá z___ma, mlsný jaz___ček, klop___tla přes obrubník, m___dlová pěna, z lesa se oz___val v___r, v___v___klaný zub

10 Utvořte věty s dvojicemi slov:

bydlo – bidlo, sypat – sípat, nabýt – nabít, mýt – mít, slepýš – slepiš, my – mi, blýská se – blízka, opylovat – opílovat, nazývat se – nazívat se, pyl – pil, výr – vír, výška – vížka, být – bít, pisk – pysk

11 Doplňte předložky s/se, z/ze:

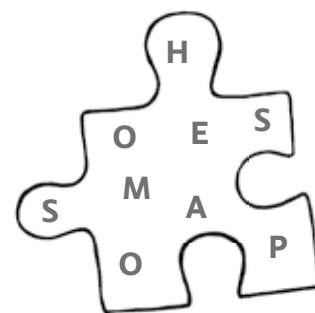
šťáva ___ mrkve, kamarádi ___ sousední ulice, šel ___ mnou, šaty ___ hedvábí, stůl ___ vykládanou dřevěnou deskou, přišel ___ školy domů, setkal se ___ svými přáteli u kina, placka ___ brambor a mouky, přijel ___ zpožděním, kos létal ___ stromu na strom, učil se ___ radostí, snídal rohlík ___ sýrem, udělal to jeden ___ nich, hrála si ___ panenkou, postavy ___ filmu, věci ___ zásuvky, souhlasil ___ návrhem

12 Doplňte -ě, nebo -je:

sb___r starého papíru, řízek k ob___du, v___zd do továrny, ob___vil se u bratra, lesní p___šina, kruhový ob___zd, v___řil mu, pes přib___hl na písknutí, zp___vaví ptáci, základní v___tný člen, vyřízená ob___dnávka, p___ší túra, ob___mné zavazadlo, v___l do kaluže, sp___chal na schůzku, v___děl o nás vše, ob___m kvádru, matčino ob___tí

13 Označte správná tvrzení:

- Slovo *nabil* se skládá z kořene a přípony.
- Slovo *pytlovina* je příbuzné se slovem pytel.
- Odvozené slovo *šroubek* vzniklo ze základového slova šroubovat.
- Ve slově *potopený* je kořen slova -top-.
- Koncovka podstatného jména se mění při jeho skloňování.

1. Opakování slovních druhů

- 1 Ze skupiny písmen tvořte slova všech slovních druhů (každý slovní druh vždy od jednoho písmene skupiny):

1	_____	_____	_____
2	_____	_____	_____
3	_____	_____	_____
4	_____	_____	_____
5	_____	_____	_____
6	_____	_____	_____
7	_____	_____	_____
8	_____	_____	_____
9	_____	_____	_____
10	_____	_____	_____

- 2 Doplňte tabulku vytvořením správných slovních druhů na daná písmena:

	T	P	O	K	N
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7	x				
8			x		
9					
10					

- 3 Které slovo do řady nepatří a proč?

- jeden, několik, jediný, mnoho, šestery
- dobře, pracně, brzy, cizí, nahlas
- sklep, kost, výtah, dům, průkaz
- narozeniny, list, přítel, mládež, dort
- když, ale, který, že, protože
- lže, lze, leží, léčím, ležíš

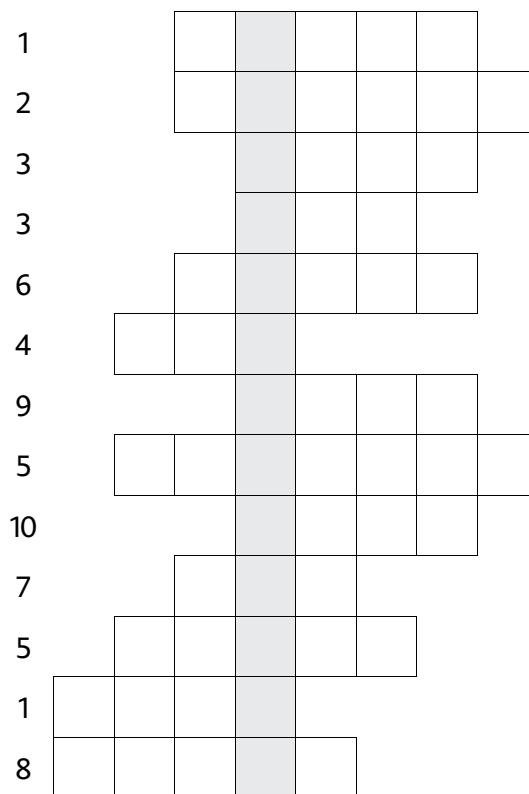
- 4 Která z řad slov odpovídá přesně uvedenému pořadí slovních druhů?

sloveso, příslovce, podstatné jméno, zájmeno

- družit se, družně, druh, druhý
- radit, radno, rada, rád
- všimnout se, všedně, všelék, všechno

- 5 Vyberte správná slova a doplňte podle čísel slovních druhů. Tajenkou je název díla J. Žáčka.

vždyť, přečíst, jeho, dva, obzor, drak, tajných, brum, rychle, tajit, kdo, nechtě, nad

- 6 Doplňte -i/-í, -y/-ý a určete slovní druhy:

Nedaleko b____valého ml____na stála s____pka. V době kruté z____m____se zv____řata stahují k l____dským ob____dlím. Bab____čka odjela r____chl____kem z Čáslav____do Příb____slav____. Po Lab____plul____parník____. V zoologické zahradě jsme v____děl____antilop____, žiraf____, krokodýl____a pštros____. V____soko v horách létal____orl____. Hluboké tropické prales____pokr____vají značnou část střední Afriky. V Egyptě jsme zhlédli____v____soké p____ramid____. Žáci se sv____m____učitel____si prohlédli____starob____l____hrad. V b____tvě u L____pan hus____té prohrál____. Koup____l____jsme si nov____náb____tek. Dav____lidí se tísnil____před v____kladní skříní nového obchodu. Zb____šek si doplnil sb____rku hm____zu krásným____motýl____a vážkam____. Na v____stavě jsme v____děl____vzácné drahokam____.

- 7 a) Uvedená slova mohou být dvěma slovními druhy. Užijte je ve větách, určete daný slovní druh a rozdělte je na dvě skupiny: slova ohebná a neohebná:

vrchní, bez, mazal, koulí, vedle, křiví, nos, nemocný, ale, večer, jí, má, tři, čtvrtí, holí, stát

b) U ohebných slov z vašich vět určete mluvnické kategorie.

- 8 Pracujte s textem:

V lese jsme potkali stařenku, která sbírala do bílého šátku léčivé byliny.

- Určete, zda se jedná o větu jednoduchou, nebo souvětí.
- Vypište základní skladební dvojice.
- Určete slovní druhy v textu.
- Ke slovu *stařenka* uveďte synonymum.
- U slovesa *potkali jsme* určete mluvnické kategorie.
- Ke slovu *les* uveďte tři slova příbuzná.

2. Podstatná jména

Opakování – mluvnické kategorie

1 Určete mluvnické kategorie podstatných jmen:

Její Veličenstvo se svou družinou se pokochalo mým vystupováním. Poklekl jsem na obě kolena. Když mě vysadili na stůl, nastrčila mi milostivá paní malíček, který jsem oběma rukama objal a jeho špičku jsem si co nejuctivěji přitiskl ke rtu. Vyptala se mě na mou vlast i na mé cesty. Zeptala se mě, jak by se mi líbilo na dvoře. Uklonil jsem se až k desce stolu a odpověděl poníženě, že jsem otrokem svého pána, ale kdyby bylo po mém, že bych s hrdostí věnoval svůj život službám Jejího Veličenstva.

Z knihy *Gulliverovy cesty* Jonathana Swifta

2 Ke všem vzorům přiřadte podstatná jména od stejného písmene:

	D	K	S
pán			
hrad			
muž			
stroj			
předseda			
soudce			
žena			
růže			
píseň			
kost			
město			
moře			
kuře			
stavení			

Podstatná jména konkrétní a abstraktní

1 Vypište podstatná jména, rozlište konkrétní a abstraktní, určete jejich pády a vzory:

- Jsem od narození zázračné dítě. Všichni říkají, že to bude zázrak, jestli ze mne něco vyroste.
- Myslela jsem až do zblbnutí, ale nevymyslela jsem nic.
- Můj pád zavínil nával u dveří, jak kluci neradi opouštěli školu.

Z knihy *Anekdoty pod lavicí* Václava Richtera

podstatné jméno

K/A

pád

vzor

_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

podstatné jméno	K/A	pád	vzor
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

- 2 Doplněte -i/-í, -y/-ý, u vyznačených podstatných jmen určete pád a vzor a u všech podstatných jmen rozlište, zda jsou konkrétní, nebo abstraktní:

orl_____ lovil_____ drobné **savce**, nechutnalo to ani **psov**_____, červ_____ hlodal_____ v **mrkv**_____, ledňáček lov_____l_____ **ryb**_____, dával mu **signál**_____, oba **poločas**_____ skončil_____, rozmanitým_____ zájm_____ a **zálibam**_____, s barevným_____ **skl**_____, zap_____ řil se studem, řídil se lékařov_____m_____ radam_____, sl_____šíme tetřev_____ **tokání**, uč se ciz_____m **jaz_____kům**, měl_____ pevnou **vůl**_____, přijedu v **neděl**_____, plavba po **Lab**_____, přešl_____ v_____sutý most, odb_____l **prác**_____

Podstatná jména pomnožná, hromadná a látková

- 1 Podstatná jména rozřídte do skupin:

varhany, rákosí, plavky, víno, mýdlo, svalstvo, nůžky, sloupoví, dělnictvo, papír, krupice, obilí, neštovice, lyže, minerálka

pomnožná	hromadná	látková
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

- 2 Doplněte správné podstatné jméno do věty a určete jeho mluvnické číslo:

kamení – kameny, vojáci – vojsko, peří – pera, listí – listy, nádoby – nádobí

Papoušek si čechral _____ (č. _____). Na podzim padá ze stromů

_____ (č. _____). Ve váze měla dvě nádherná paví _____

(č. _____). K útoku se připravovalo pozemní _____ (č. _____).

Vypadly mu z učebnice dva _____ (č. _____). U cesty leželo na hromadě

_____ (č. _____). Jana umyla _____ (č. _____) od oběda.

Po cvičišti pochodovali _____ (č. _____). Ze dna řeky vyčnívaly dva velké

_____ (č. _____). V muzeu jsme obdivovali vystavené _____

(č. _____).

- 3 a) Určujte slovní druhy, u ohebných slov určete mluvnické kategorie:

Kolem domu vedla jen úzká cestička. Potkali jsme Martina s jeho bratrem. Koupili jsme strýčkovi hezký dárek. Brr, to je mi velká zima. Lidé ranění při autonehodě čekali na příjezd sanitního vozu. Jdi na dnešní schůzku místo Aleny. Kdyby dnes nepršelo! Babička se zeptala, kdy přijdu příště. Zahlédli jsme malíře, jak kreslí okolí. Žába hup do vody. Přišel podzim, listí na všech listnatých stromech již žlutne. Na návštěvě byli oba strýčkovi kamarádi. A já to všechno vím a mám je rád.

b) Ve vyznačených větách určete základní skladební dvojice.

- 4 Pracujte s textem:

V době žní svázela nákladní auta do sýpky obilí.

- Určete slovní druhy.
- Vypište základní skladební dvojici.
- U podstatných jmen určete pády a vzory.
- U slovesa určete mluvnické kategorie.
- Vypište podstatné jméno abstraktní.
- Zdůvodněte pravopis slova *sýpka*.

Podstatná jména obecná a vlastní

- 1 Do osmisměrky se ukryly názvy obcí, řek a pohoří. Dokážete je najít?

O	L	O	M	O	U	C	B	Z	U	O
R	A	K	O	V	N	Í	K	L	I	N
L	B	O	S	M	I	N	R	Í	Z	A
I	E	Ř	T	L	Č	O	K	N	V	B
C	E	B	I	V	O	V	O	H	Ř	E
K	R	N	O	V	V	E	N	S	L	S
É	H	O	R	Y	S	C	O	B	M	E
B	A	V	A	M	U	Š	Š	J	D	L
C	Š	I	P	Í	N	Č	E	S	K	Ý

Aš, Cebiv, Cínovec, Český les, Krkonoše, Krnov, Labe, Most, Ohře, Okoř, Olomouc, Orlické hory, Rakovník, Šipín, Šumava, Uničov, Zlín.

- 2 a) Rozdělte podstatná jména na obecná a vlastní, vysvětlete jejich slovní význam a užití je ve větách:

Písek, jmeniny, křoví, Země, písek, Švejk, Odolena Voda, Jidáš, švejk, tábor, škodovka, Dubí, trní, Tábor, západní Čechy, jidáš, voda, Škodovka, země, xantipa, Jižní Amerika, ptactvo

- Vhodná vybraná jména užití jako součást frazeologismu, např.: *je to jidáš*, a vysvětlete jeho význam.
- U obecných jmen určete kategorii čísla, rozdělte je na pomnožná, hromadná a látková.

3 Doplněte velké, nebo malé písmeno. Své rozhodnutí odůvodněte:

Pod starým (h)radem se rozkládalo malebné (m)ěstečko (ú)terý. O prázdninách jsme navštívili (č)eský (r)áj. Můj kamarád (p)etr chodí do (z)ákladní školy v (k)amenici. Ve (f)rancii byla po (r)evoluci přijata nová (ú)stava. Poslanci zasedají v (p)arlamentu. Naši známí rádi navštěvují (č)eské (h)ory, nejvíce se jim líbí (h)ory (j)izerské. Studium na (k)arlově (u)niverzitě je nároč-
né. Na kongresu o ekologii se sešli (č)eši, (n)ěmci, (a)ngličané i (f)rancouzi. Kamarádka (a)le-
na bydlí v (u)lici (u) (k)ovárny. Ve (s)pojených (s)tátech (a)merických žijí (b)ěloši i (č)ernoši,
(i)ndiáni i (e)skymáci. Na (š)umavě můžeme vidět mnoho krásných (j)ezera, např. (č)erné
a (č)ertovo (j)ezero nebo (j)ezero (l)aka. Nové zákony o školství přijalo (m)inisterstvo (š)kol-
ství, (m)ládeže a (t)ělovýchovy (č)eské (r)epubliky v (p)raze.

4 Doplněte malé, nebo velké písmeno a s uvedenými slovy a slovními spojeními tvořte věty:

(l)abská (b)ouda, (l)iška (b)ystrouška, (m)ost (b)arikádníků, (u)lice (j)ana (n)erudy, (š)tědrý
(d)en, (č)ervená (k)arkulka, (s)taroměstské (n)áměstí, (k)utná (h)ora, (k)rušné (h)ory, (g)ym-
názium, (h)luboká (n)ad (v)ltavou, (n)áměstí (b)ratří (č)apků, (m)ariánské (l)ázně, (v)elikono-
ce, (p)lzeňan, (n)árodní (m)uzeum, (k)anárské (o)strovy, (l)idové (n)oviny, (h)otel (u) (d)vou
(v)everek, (ř)eka (m)že, (l)ázně (l)uhačovice, (m)alostranské (p)ovídky

5 Pracujte s textem:

V Iese Řáholci **bydlel** v útulné jeskyni loupežník Rumcajs s **Mankou a Cipískem**.

- Určete slovní druhy.
- U vyznačených slov určete mluvnické kategorie.
- Vypište základní skladební dvojici.
- Vypište z věty vlastní jména.
- Slova *útulná* a *bydlel* nahraďte synonymem.

Procvičování tvarů podstatných jmen podle vzorů

1 Doplněte do tabulky správné tvary a určete vzor (použijte SSČ):

	2. p. č. j.	6. p. č. j.	4. p. č. mn.	6. p. č. mn.	7. p. č. mn.	vzor
pes						
století						
umyvadlo						
poslanec						
skladatel						
srnec						
želva						
hřibě						
zeď						
střevíc						
román						

2 a) Doplňte -i/-í, -y/-ý.

Prehistorický svět se velm____l____šil od světa současného. V obdob____druhohor neb____lo ještě mnoho rostl____n. První květiny se objev____l____ až na konci tohoto obdob____. Přesto žilo v tomto obdob____ mnoho živočichů. Mez____nim____b____l____prehistoričtí plaz____. Jediní plaz____, kteří se dokázal____poh____bovat vzpřímeně, b____l____dinosauři. Největším b____l____tyrannosaurus, který dokázal sníst až pět tun masa t____dně.

b) Vyhledejte podstatná jména a určete jejich mluvnické kategorie a vzory.

3 Do tabulky doplňte k jednotlivým vzorům po třech podstatných jménech a ta užijte ve větách:

muž			
stroj			
předseda			
růže			
kost			
moře			
kuře			
stavení			

4 a) Slova v závorkách dejte do náležitého tvaru a doplňte -i/-í, -y/-ý:

Na louce poletoval____pestrobarevní (motýl). M____slivec měl s sebou i dva sousedov____(pes). V háji se bělal____vzrostlé (bříza). Obraz____b____l____namalován____zářiv____m____(barva). S (nadšení) sledoval____vítězstv____fotbalového mužstva. Cesta do (Litom____šl) b____la velm____zdlouhavá. Na naší zahradě se usadil____(datel) se (s____korka). Mezi (stéblo) tráv____pob____hal____šedé (m____ška). Bez (p____le) ničeho nedosáhneš.

b) U podstatných jmen určete mluvnické kategorie.

c) Označte, která podstatná jména jsou konkrétní a která jsou abstraktní.

5 Doplňte -i/-í, -y/-ý:

byl první v cíl____, duhový pstruz____v potoce, cvičení se švihadl____a obručem____, pálení cihl____a obrubníky ze žul____, schůzka s pořadatel____a organizátor____, úrodné Posázav____a Povltav____, zábradl____je vyrobeno z ocel____, želv____a krokodýl____v teráriu, zpěvačka se svými ctitel____a obdivovatel____, rodinný dům v Čáslav____, draví orl____, sup____, jestřáb____a sokol____, s orangutany a šimpanz____, otep____slám____, s Rus____, Ital____a Španěl____

6 a) Určujte vzory podstatných jmen:

správce, houba, starosta, lázeň, chvála, loď, uši, míč, děti, kníže, den, kedluben, šaty, hrneček, číslice, pleť, správce, vejce, husita, řetěz, znamení, káně, tepláky, umyvadlo, dům, učitel, kůzle, pohled, děvče, oko, narozeniny, řemen, dítě, ruka

b) U slov vybraných vašim vyučujícím tvořte podle zadání vyučujícího příslušné tvary.

Některé odchylky od pravidelného skloňování podstatných jmen

1 Převeďte slovní spojení do 7. pádu a tvořte s nimi krátké věty:

dětské oči	_____
stůl – 3 nohy	_____
hrneček – uražená ucha	_____
silná ramena	_____
vlastní ruce	_____
rybářská síť – velká oka	_____
hodiny – zlaté ručičky	_____
člověk – zlaté ruce	_____

2 Dokážete vysvětlit význam těchto rčení?

Je nám trnem v oku.	Nosil by ji na ruku.
Cítí pevnou půdu pod nohama.	Nad jeho výkonem přimhouřil obě oči.
Nelámej to přes koleno.	Práce jim jde od ruky.
Vzal nohy na ramena.	Má zlaté ruce.
Všechno jí padá z rukou.	

3 Jednotlivá příjmení postupně doplňte do uvedených vět a určete pád:

Černý, Polák, Jedlička, Hrabě, Hořejší, Kubice, Straka, Kníže, Madlo, Ulč, Zahradník, Chroust
 Do lesa na dříví šel s námi pan _____. Pomohli jsme panu _____
 spravit auto. Povídali si o panu _____. Příhlášky podejte u pana _____.
 Kroužek počítačů vede pan _____. Na zahradě jsme viděli pana _____,
 který sázel brambory.

4 Doplňte -i/-í, -y/-ý a vypište podstatná jména, která se skloňují podle vzoru píseň a kost:

Na louce se pásł____ srnky a pob____ hal____ zajíci. M____ slivcov____ lovečtí ps____ honil____
 slep____ ce. Letní noc b____ la velm____ teplá. Na polici ležel____ knihy o zv____ řatech. Na půdě
 jsme našl____ past na m____ ši. V Aníně na Šumavě jsme si prohl____ žel____ známou sklářskou
 huť. Děti ze vs____ jezdil____ do města do škol____. Na náš rybník přiletělo m____ nulou
 neděl____ hejno labutí. Tuberkulóza dodnes patří mezi závažné nemoc____. M____ nerální vody
 obsahují důležité m____ nerální sol____. Kamarádka Aleny b____ dl____ v Příb____ slav____, ale stu-
 duje v Příbram____. Na l____stech kontryhelu stál____ krůpěje ros____.

5 Podstatná jména v závorkách převeďte do správných tvarů. Řekněte, která z nich jsou podstatná jména pomnožná:

Z (Rokycany) odjíždí vlak v 10 hodin 52 minut. Nad (Sušice) se vypíná rozhledna Svatobor.
 S (Velikonoce) je spjato mnoho lidových zvyků. Horolezec nesl na (záda) objemné zavazadlo.
 Babička bydlí v (Dejvice), ale za tetou jezdíme do (Košíře). Nad chatovými (osada) se vznášel
 lehký opar. Onemocnění (ledvina) patří k nejzávažnějším. O (prázdniny) jsme navštívili pří-
 buzné v Německu. Zatímco dole v údolí již bylo jaro, v (Jeseníky) se ještě lyžovalo. Na zahradě
 máme vodu ve velkých (nádoby). V (brýle) vypadáš starší.

6 Pracujte s textem:

První jarní květy zářily na zelené louce jako démanty a zvěstovaly, že jaro už opravdu přichází.

- Rozhodněte, zda se jedná o větu jednoduchou, nebo souvětí. Pokud jde o souvětí, určete, z kolika vět se skládá.
- Vyhledejte základní skladební dvojice.
- Vyhledejte neohebné slovní druhy a určete je.
- U sloves určete mluvnické kategorie (osoba, číslo, způsob, čas).
- Najděte ve větě přirovnání.

Pravidla českého pravopisu

1 Za pomoci Pravidel doplňte -ú, nebo -ů. Pravopis odůvodněte:

přírodní ___ tvar, pravo___hlý troj___helník, jezdecký k___ň, ___časníci školení, ___stí nad Labem, ne___navný sportovec, stavební p___jčka, Hrabal___v román, oc___n, namáhavá t___ra, dlužní ___pis, d___věřuj svým přátel___m, běžet do schod___, Jirásk___v Hronov, moderní ___čes, ___činný přípravek, ___pěnlivá prosba, měsíční ___plněk, dostal ___pal, lázeňská k___ra, malé sl___ně, z___častnil se závod___, dětské mal___vky, borová k___ra, ne___spěch v závodech, nový ___daj, vy___stění řeky, zp___sobné dítě, ne___činný lék

2 Zopakujte si vyjmenovaná slova podle PČP a doplňte -i/-í, -y/-ý:

Hlem___žd' se schoval do své ul___ty. Na hory jsem si vzal novou l___žařskou bundu. Starob___lý hrad čněl na v___soké skále. S___kot zm___je nás v___děsil. Náš dům stojí na v___v___šeném m___stě. U rybníka jsme zahlédli v___dří mládě. Můj bratr chodí do jaz___kové školy. Um___j si ruce. V lese jsme v___děli dva m___sl___vce. Brz___bude z___ma. Obraz v___sel na stěně. Včely přenáší p___l z květu na květ. Navštív___li jsme Šp___ndlerův Ml___n. Máme přep___chový b___t. Můj s___novec studuje na v___soké škole. Odjeli jsme do B___džova. Bedřich Smetana se narodil v L___tom___šli. Zb___šek S___kora b___dlí v Příb___slavi. Vodní v___ry jsou velmi nebezpečné. Nap___l se l___monády.

3 Uvedená slova užitte ve větách tak, aby byl zřejmý významový rozdíl:

stlouct ✕ ztlouct

sjednat ✕ zjednat

skopat ✕ zkopat

shlížet ✕ zhlížet

smazat ✕ zmazat

správa ✕ zpráva

sbít ✕ zbít

sběh ✕ zběh

smotat ✕ zmotat

stěžovat ✕ stěžovat

svrhnout ✕ zvrhnout

4 Doplněte -ě, -je, -mě, -mně:

Nev____řím mu ani slovo. Vzájem____ si pomáhali. V____decký ob____v m____l velký význam. Všechna fakta si pečlivě ov____říme. Obdrželi jsme ob____dnávku zboží. Porozum____ní je v živo-
tě důležité. Musím se ti s něčím sv____řit. Za války bylo mnoho ob____tí na životech. Nesahejte
na dráty vysokého nap____tí. Pevně ji sevřel v ob____tí. Zapom____tlivý člověk asi nežije pří-
jem____. Jana se chovala tajem____.

5 Opravte pravopisné chyby:

*Zapoměl to zřejmě u mně. Choval se vždy skromě. Nezumněl jsi mi? Na víc už si
nevzpomněl. Tamnější speciality jsou vyhlášené. Tato doměnka je mylná. Co ti o mě
napovídali? Zatmnělo se mu před očima. Zatemnění oken nás chrání před ostrým světlem.*

6 Napište podle diktátu:

rané brambory, tamější obyvatelé, náš tip ve sportce nevyšel, náměstí Krále Jiřího z Poděbrad,
líčený děj, česká hymna Kde domov můj, pes mi nerozuměl, ale nerozumně se ke mně lísal, ztěž-
ka přehlédnutelný chaos, vše nejlepší v novém roce, Kostelec nad Černými lesy, skleněná vitrína,
dům U Dvou slunců, ruměná tvář, kdo s koho, Červená karkulka, zjednat pořádek, mistr Jan
Hus, košík se zvrhl a shnilá jablka se vysypala, tuniští obyvatelé, obrázkový ceník, poloostrov
Pyrenejský, shovívavý, ale zapomnětlivý člověk, setmělý les, mezi husity patřili pražané i tábori-
té, je to ale jidáš

7 Rozlište, kdy se jedná o předponu a kdy o předložku. Označte barevně:

(bez)radný člověk, stál (pod)chodníkem, kniha leží (na)polici, (před)vánoční nákup, spát (pod)
stanem, skákat (přes)švihadlo, jel (pod)jezdem, (před)nášel báseň, počítáme (s)účastí,
(z)účastnil se soutěže, (po)zdravil první, utíkal (po)poli, stál (před)kanceláří, (od)chod ze ško-
ly, dárek (od)tebe, léta (před)válkou, starý (před)válečný film, bydlet v (pod)kroví, (po)byt
(u)moře, on mě (u)moří

8 a) Doplněte do tabulky uvedené slovesné tvary. Kde jsou možné dva tvary, napište je. Použijte Pravidla:

infinitiv	2. os., č. j., rozkazovací způsob	1. os., č. j., oznamovací způsob, čas přítomný
		koušu i kousám
odepisovat		
	vybírej	
čnít i čnět		
dělat		
	zasypávej	

b) S uvedenými slovesy tvořte věty.

1 Doplňte -i/-í, -y/-ý:

Pozor: skica – skici, tác – tácy

ciz____ hladov____ pes, setkali jsem se s Ital____, Francouz____, Španěl____ a Rus____, malířov____ skic____, šperk s krásn____ m____ drahokam____, voz____ s pytl____ ob____ l____, dívky s kužel____, ženy s manžel____, se sob____, rys____ a jin____ m____ šelmam____, druh____ obuv____, myslivcov____ ps____ štěkali na Petrov____ koně, s holub____, páv____, pštros____ a kos____, vůz jel výmol____ cesty, hoši jsou sam____ doma, písně Jarka Nohavic____, nové tác____, Pavlov____ rodiče

2 a) Doplňte -i/-í, -y/-ý:

Kamarádství na život a na smrt nezačíná vždy něčím neobvykl____m. Někdy stačí jen soucitr____ úsměv v těžk____ch chvílích nebo drobná pomoc. **Cesta ke skutečně pevnému přátelství ale vede přes mnoho společn____ch zážitků a drobn____ch radostí.** Opravdov____ kamarádi si všemožně pomáhají. Nejlepš____ kamarád je vždy po ruce, když ho potřebujete, a je vždy ochotn____ pomoci.

b) K podstatným jménům *kamarádství, přátelství* a *kamarád* doplňte vhodná přídavná jména a užití spojení ve větách.

c) Ve vyznačených souvětích určete slovní druhy, u ohebných slov mluvnické kategorie.

3 Připravte si myšlenkovou mapu na téma české tvarosloví.

4 Pracujte s textem:

Proč je nutná finanční gramotnost

Občan moderní společnosti se na každém kroku setkává s reklamami, které ho přesvědčují o tom, že zrovna to nebo jiné zboží musí okamžitě získat. A pokud by na to neměl peníze, pomůže mu půjčka bez poplatků, bez ručitele. Nárůst zadluženosti domácností tak podle údajů Českého statistického úřadu činil v rozmezí let 1995–2005 téměř 800 %. Finanční rizika se tak stala jedním z hlavních témat dnešního světa.

[www.nuov.cz/financni-gramotnost-novy-prvek-skolni-vyuky], kráceno, upraveno

1. Z textu vyberte pět klíčových slov.

2. Vysvětlete význam slov: *půjčka bez poplatků, půjčka bez ručitele, zadluženost, finanční riziko.*

3. Které z následujících vyjádření je nejbližší obsahu textu?

- a) Podle reklamy si každý může vše hned koupit a může si vzít půjčku.
- b) Podle reklamy si každý nemůže hned vše koupit, ale může si vzít půjčku.
- c) Podle reklamy si každý může hned vše koupit a nemusí mít půjčku.

4. Ve vyznačeném souvětí určete slovní druhy. U ohebných slov určete mluvnické významy, u podstatných jmen i vzory.

5. Vyhledejte číslovky a určete jejich druhy.

6. Náležitě přečtěte a uvědomte si rozdíl v zápisu: 10% a 10 %.

7. Ve vyznačené větě určete mluvnické významy slovesného tvaru.

Testové úlohy

1 Ve kterém bodě je sloveso v podmiňovacím způsobu přítomném?

- a) Petr přišel, aby nám pomohl.
- b) Chci, aby to bylo dobře skončilo.
- c) Aby tak dnes nepršelo.

2 Ve kterém bodě jsou pouze podstatná jména hromadná?

- a) lidstvo, sáňky, dříví
- b) listí, ptactvo, mládež
- c) listoví, Velikonoce, voda

3 Ve kterém bodě je pořadí zájmen následující:

osobní, přivlastňovací, neurčité

- a) vy, váš, týž
- b) oni, jenž, někdo
- c) se, svůj, kdosi

4 Ve kterém bodě jsou pouze správné tvary číslovek?

- a) dvěmi, několikerý
- b) dvěma, osmi
- c) dvoum, dvojmo

5 Ve kterém bodě jsou pouze slovesné tvary určité?

- a) udělat, pojedu
- b) říkáte, myslíš
- c) budu psát, dělám

6 Ve kterém bodě jsou vypsány slovní druhy za sebou tak, jak za sebou následují ve větě?

V té naší malé prodejně najdete vždy vše.

- a) předložka, zájmeno ukazovací, zájmeno přivlastňovací, přídavné jméno, podstatné jméno, sloveso, příslovce, číslovka
- b) předložka, zájmeno ukazovací, zájmeno osobní, přídavné jméno, podstatné jméno, sloveso, příslovce, zájmeno neurčité
- c) předložka, zájmeno ukazovací, zájmeno přivlastňovací, přídavné jméno, podstatné jméno, sloveso, příslovce, zájmeno neurčité

7 Ve kterém bodě je správně určen slovesný tvar z vyznačené věty?

Petr k nám přišel, **aby nám pomohl se stěhováním.**

- a) slovesný tvar jednoduchý, 3. os., č. j., způsob oznamovací, čas minulý
- b) slovesný tvar složený, 3. os., č. j., způsob podmiňovací minulý
- c) slovesný tvar složený, 3. os., č. j., způsob podmiňovací přítomný